

«καρρος».

γράφει ο αρχιμ.Θεόφιλος

Λεμοντζής.

«Λύτρωσαί με ἀπὸ συκοφαντίας ἀνθρώπων, καὶ φυλάξω τὰς ἐντολάς σου». (Ψαλμ. 118, 134).

Ο λόγος του ψαλμωδού είναι αποκαλυπτικός. Εκφράζει την απελπισμένη στάση του απλού και ανυπεράσπιστου ανθρώπου απέναντι στο θανατηφόρο δηλητήριο που ενσταλάζουν οι συκοφάντες. Όπως το δηλητήριο του φιδιού ενσταλάζεται μέσα στον ανθρώπινο αίμα χωρίς να υπάρχει η δυνατότητα να αφαιρεθεί από αυτό με

κανέναν τρόπο• κατά τον ίδιο τρόπο το δηλητήριο της συκοφαντίας ενσταλάζεται μέσα στις ανθρώπινες συνειδήσεις και οδηγεί στο θάνατο ανθρώπινες υπολήψεις. «Περιήλθα όλη την οικουμένη και είδα όλες τις συκοφαντίες που γίνονταν κάτω από τον ήλιο. Και να, ποτάμι τα δάκρυα που χύνουν οι συκοφαντούμενοι και δεν υπάρχει κανείς να τους παρηγορήσει», αναφέρει ο σοφός Εκκλησιαστής(Εκκλ. 4,1).

Ο λόγος του ψαλμωδού είναι πάντα επίκαιρος διότι η ανθρώπινη φύση παραμένει η ίδια από τότε που ο άνθρωπος μεθυσμένος από τη θανατηφόρα ηδονή της εωσφορικής αυτοθεώσεως έγινε παράφρων και δέσμιος του Άδηⁱ και απομακρύνθηκε από το Θεό• από τότε που ο Κάιν εφόνευσε τον αδελφό του Άβελ υποκινούμενος από το φθόνο και τη ζήλεια και μέχρι τη συντέλεια του αιώνας τούτου, διότι όπως μας διδάσκει ο Μέγας Αντώνιος «η κακία ακολουθεί την ανθρώπινη φύση όπως η σκουριά το χαλκό και η ακαθαρσία το σώμα». Η κακία των ανθρώπων παραμένει αιώνια. Δεν πρέπει να μας παραπλανούν τα διάφορα τεχνολογικά επιτεύγματα του ανθρωπίνου πολιτισμού. Η θανατηφόρος νόσος του φθόνου που οδηγεί στη συκοφαντία συνεχίζει να διαβρώνει τις κοινωνικές σχέσεις, δηλητηριάζει τον κοινωνικό ιστό και οδηγεί σε ανθρώπινες τραγωδίες. Ενδέχεται μάλιστα ο σύγχρονος άνθρωπος να ενθουσιάζεται από κάποιες ιδεολογικές αρχές περί αγάπης προς την ανθρωπότητα γενικά και αόριστα, παρά το γεγονός ότι στην καρδιά του φωλιάζει θανάσιμο μίσος για τον πλησίονⁱⁱⁱ. «Τα σκοτεινά νέφη του μίσους καλύπτουν από τα μάτια μας το Ουράνιον Φως. Μόνοι τους οι άνθρωποι δημιουργούν για τον εαυτό τους την κόλασή τους..», αναφέρει ένας μεγάλος σύγχρονος πνευματικός πατέρας, ο Γέροντας Σωφρόνιος.

Όσον αφορά την ετυμολογία της λέξεως συκοφαντία προέρχεται από το ουσιαστικό σύκο και το ρήμα φαίνω, φανερώνω. Έχουν προταθεί πολλές ερμηνείες. Η επικρατέστερη είναι αυτή του Ζηνόδωρου ο οποίος ισχυρίζεται ότι όταν κάποτε είχε πέσει λιμός στην Αθήνα, ο δήμος ενέκρινε ψήφισμα που απαγόρευε την εξαγωγή σύκων· όποιοι κατήγγελλαν άλλους ότι εξάγουν σύκα, ονομάστηκαν συκοφάντες. Ίσως οι συκοφάντες των Αθηνών δεν φανέρωναν στις αρχές μόνο αυτούς που εξήγαγαν παρανόμως τα σύκα αλλά και ίσως εκβίαζαν τους πλούσιους εμπόρους ότι θα τους καταγγείλουν ψευδώς ότι εξάγουν σύκα αν δεν τους έδιδαν ένα χρηματικό ποσό. Στην τρέχουσα ορολογία, συκοφαντώ σημαίνει διατυπώνω ή διαδίδω εσκεμμένα ψευδείς και κακόβουλες κατηγορίες εναντίον κάποιου για να τον μειώσω, να τον εκθέσω και ο συκοφάντης είναι αυτός που κατηγορεί κάποιον γνωρίζοντας απόλυτα ότι είναι ψευδείς οι κατηγορίες. Διαβάλλω και συκοφαντώ είναι συνώνυμα ρήματα καθώς σημαίνουν τη διάδοση ψευδών κατηγοριών. Η συκοφαντία είναι μία εσκεμμένη και προμελετημένη ενέργεια, με πλήρη διαύγεια αντίληψης και στόχου, κατά της υπόληψης και της τιμής του προσώπου, με

προφορική ή γραπτή διατύπωση ψευδούς καταγγελίας ή κατηγορίας.

Συκοφαντία... Μια λέξη που προφέρεται τόσο εύκολα όσο εύκολα διαπράττεται. Μια λέξη που εμπερικλείει μια αρνητική ενέργεια, μια πράξη κατευθυνόμενη με πλήρη συνείδηση, μεθοδευμένα και στοχευμένα. Κατασκευάζει πράγματα που δεν άκουσε και ερμηνεύει πράγματα που δεν κατάλαβε. Είναι ένας διαρκής θάνατος του συκοφαντούμενου. Σύμφωνα με τον αείμνηστο γέροντα Μωυσή τον αγιορείτη ο συκοφάντης είναι δεινός ψεύτης, κακός άνθρωπος, δόλιος και ζηλόφθονος. Πρόκειται για πρόσωπο δειλό, διαστροφικό και ακαλλιέργητο. Έχει επιπολαιότητα, ρηχότητα, μετριότητα και περιέργεια. Οι συκοφάντες χαίρονται ιδιαίτερα όταν βρίσκουν ακροατές και αναγνώστες των ψευδών τους. Παγιδεύουν απρόσεκτους και αδαείς φίλους τους οποίους δεν είναι καθόλου δύσκολο αύριο να διασύρουν κι αυτούς και να διαδώσουν ανυπόστατες κατηγορίες. Η συκοφαντία είναι χειρότερη της κατηγορίας, γιατί εσκεμμένα χρησιμοποιεί το ψεύδος εναντίον άλλου. Η εμπάθεια του συκοφάντη είναι φοβερή. Συνεργάζονται το μίσος και η κακία, η ζήλια και ο φθόνος, η εχθρότητα και η απάτη.

Εφευρέτης της συκοφαντίας είναι ο διάβολος όπως αναφέρει και ο άγιος Νεκτάριος. Ψεύτης και πατέρας του ψεύδους, ο διάβολος αποδίδει στον εαυτό του μια φοβερή αποστολή, την αποστολή να αλλοιώνει εκ προθέσεως την αλήθεια. Ήταν αυτός ο οποίος συκοφάντησε το Θεό στην Εύα καθώς προσπάθησε να την πείσει ότι ο Θεός ψεύδονταν όταν προειδοποίησε τους πρωτόπλαστους για πνευματικό και σωματικό θάνατο σε περίπτωση παράβασης της εντολής. «Καὶ εἶπεν ὁ ὄφις τῇ γυναικί· οὐ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε· ἥδει γὰρ ὁ Θεός, ὅτι ἦ ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, διανοιχθήσονται ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἔσεσθε ὡς θεοί, γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρόν»(Γεν. 3,4-6). Άλλωστε η ίδια η ετυμολογία της λέξης διάβολος προέρχεται από το ρήμα δια-βάλλω, που είναι συνώνυμο με το ρήμα συκοφαντώ, και σημαίνει χωρίζω-διαίρω και φανερώνει ότι κύριο χαρακτηριστικό του διαβόλου είναι ότι δια-βάλλει δηλαδή χωρίζει, κομματιάζει αντί να ενώσει, καταστρέφει τα πάντα, αντί να δημιουργήσει. Ο διάβολος είναι εκείνος που διαιρεί, που χωρίζει, αποκόπτει κάθε επικοινωνία μεταξύ Θεού και ανθρώπου και μεταξύ των ανθρώπων. Άλλωστε αυτό δεν κάνει και ο κάθε συκοφάντης; Μέσω της διάδοσης ψευδών ειδήσεων ενσπείρει μίσος ανάμεσα σε πατέρα και γιο, ανάμεσα στο σύζυγο και τη σύζυγο, ανάμεσα σε προϊστάμενο και υφιστάμενο. Για αυτό το λόγο μάς συμβουλεύει ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς: «δεν θα συκοφαντήσεις, για να μην εξομοιωθείς με το διάβολο που συκοφάντησε το Θεό στην Εύα, και γίνεις καταραμένος σαν αυτόν.

Η συκοφαντία, δυστυχώς, έχει γίνει σήμερα διαδεδομένος τρόπος συμπεριφοράς πολλών ανθρώπων με αποτέλεσμα να θεωρείται ως κάτι το φυσιολογικό και να μην

ονομάζεται καν συκοφαντία. Μέσω της ευρείας και παγκόσμιας διάδοσης του ιντερνέτ οι συκοφάντες δεν ψιθυρίζουν πια μόνο στο αυτί ψευδείς ειδήσεις αλλά τις αναγγέλλουν μέσω του ιντερνέτ για να είναι αποτελεσματικότερος ο τρόπος καταστροφής συνειδήσεων και ταυτόχρονα να διατηρείται η ανωνυμία τους. Έχουμε δει να σπιλώνονται προσωπικότητες, υπολήψεις, οικογενειάρχες, με τραγικά πολλές φορές αποτελέσματα· άνθρωποι να χάνουν την εργασία τους, να διαλύεται η οικογένειά τους, να έχουν χάσει την υγεία τους ακόμη, δυστυχώς και να αφαιρούν την ίδια τους τη ζωή πάνω στην απελπισία για την αδικία που διαπράχθηκε εις βάρος τους. Πρόκειται για ένα σύγχρονο bullying.

Η συκοφαντία είναι «ψευδολογίας χείμαρρος», θα τονίσει ο Μέγας Βασίλειος. Τα συκοφαντικά λόγια είναι διαδόσεις που δεν στηρίζονται στην αλήθεια και στην πραγματικότητα. Είναι ένα μέσον το οποίο πάντοτε οι άνθρωποι χρησιμοποίησαν και χρησιμοποιούν για να πλήξουν άλλους. Είναι μία πληγή στο σώμα της κοινωνίας. Είναι μία αρρωστημένη και παθολογική κατάσταση που φανερώνει το βόρβορο που υπάρχει μέσα στην καρδιά του ανθρώπου. Οι Πατέρες της Εκκλησίας ονομάζουν τη συκοφαντία θυγατέρα του μίσους και του φθόνου. Τα συκοφαντικά λόγια ως άλλα πούπουλα, όπως χαρακτηριστικά τα παρομοιάζουν μερικοί Άγιοι μας, που τα φυσά ο άνεμος, διασκορπίζονται στα τέσσερα σημεία του ορίζοντα και είναι αν όχι αδύνατον, φοβερά δύσκολο να συγκεντρωθούν πάλι πίσω, όταν αποκαλυφθεί η απάτη της συκοφαντίας ή όταν ο συκοφάντης μετανοήσει και θελήσει να επανορθώσει το κακό που προκάλεσε. Πάντα θα μένουν υπολείμματα και τραύματα από μια συκοφαντία που έχει συντελεσθεί. Σ' αυτή την πραγματικότητα και φιλοσοφία, εξάλλου, στηρίχθηκε το «δόγμα» του Γκαίμπελς που έλεγε: «ρίξτε-ρίξτε λάσπη, στο τέλος κάτι θα μένει» και το οποίο εφαρμόζουν πιστά σήμερα, πολλά οργανωμένα συμφέροντα στους χώρους των επιχειρήσεων, της πολιτικής, της εκκλησίας και αλλαχού. Ενώ ο δολοφόνος σκοτώνει το σώμα, ο συκοφάντης σκοτώνει την τιμή και την υπόληψη, τα οποία είναι ανώτερα από κάθε υλικό αγαθό.

Ποιο είναι όμως το κίνητρο που ωθεί τον άνθρωπο στο να συκοφαντεί τον συνάνθρωπό του και να εκτοξεύει ψέματα εναντίον του; Η ασκητική εμπειρία μάς έχει υποδείξει ότι τα κίνητρα του συκοφάντη είναι η ζήλεια, ο φθόνος, η μνησικακία, η υπερηφάνεια και τα σαρκικά πάθη. Η συκοφαντία είναι το απαισιότερο φάσμα του μίσους και της κακότητας και το οδυνηρότερο τραύμα γι' αυτόν που την υφίσταται. Η συκοφαντία είναι το αμυντικό όπλο της κατωτερότητας. Επειδή δεν μπορεί να σκεπάσει τη γύμνωση και ευτέλειά της προσπαθεί να αμαυρώσει αυτούς που βρίσκονται πιο ψηλά για να δικαιωθεί όπως νομίζει, θα επισημάνει ο αείμνηστος και χαρισματώχος Γέροντας Ιωσήφ Βατοπαιδινός. Μας διδάσκει ο άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής: «Όταν μας δουν οι

δαίμονες να περιφρονούμε τα πράγματα του κόσμου, ώστε να μη μισούμε εξαιτίας αυτών τους ανθρώπους και εκπέσουμε από την αγάπη, τότε παρακινούν άλλους να μας συκοφαντήσουν, ώστε, μη υποφέροντας την λύπη, να μισήσουμε εκείνους που μας συκοφάντησαν». «Οι δαίμονες μάς σπρώχνουν πειστικά ή στο να αμαρτήσωμε ή, αν δεν αμαρτήσωμε, στο να κατακρίνωμε όσους αμάρτησαν», μας διδάσκει επίσης ο άγιος Ιωάννης της Κλίμακος. Σύμφωνα με τον Γέροντα Ιωσήφ Βατοπαιδινό: «Ο εχθρός διάβολος γνωρίζει τη σκληρότητα και την οδύνη, που προκαλεί αυτή η κακία και τη μεταχειρίζεται κατά των ισχυρών του αντιπάλων. Σκοπός του είναι να λυγίσει την καρτερία τους». Αυτή είναι η πονηρία του διαβόλου. Ο συκοφάντης φθονεί την αρετή του άλλου και μισεί την αλήθεια. Μέσω της συκοφαντίας προσπαθεί να σπείρει το μίσος μεταξύ των ανθρώπων. Η θέληση του συκοφάντη συμπίπτει με τη σατανική θέληση και έτσι δαιμονοποιείται. Η συκοφαντία έχει εξάπαντος δαιμονικό και εωσφορικό χαρακτήρα. Όπως έλεγε χαρακτηριστικά και ο άγιος Παΐσιος «οι συκοφάντες εργάζονται συνεργαζόμενοι με το ταγκαλάκι», δηλαδή τον διάβολο.

Γλύτωσέ με Κύριε από τη συκοφαντία των ανθρώπων και εγώ θα φυλάξω τας εντολάς σου, αναφωνεί ο ψαλμωδός. Αλλά ποιες είναι αυτές οι εντολές στις οποίες αναφέρεται ο ψαλμωδός; Είναι οι δύο εντολές που είπε ο Ιησούς επάνω στις οποίες στηρίζεται όλη η πνευματική ζωή: η αγάπη προς το Θεό και η αγάπη προς τον πλησίον(Ματθ.22, 35-40). Για την ορθόδοξη πνευματική ζωή η ηθική τελείωση δεν συνίσταται στην επίτευξη κάποιων ηθικών πράξεων, στην ηθική ευδαιμονία, αλλά στην επίτευξη ανιδιοτελούς αγάπης. Η τελεία αγάπη είναι υπεράνω παντός εν τω κόσμω συμφέροντος. Στη συγκεκριμένη περίπτωση που εξετάζουμε η άνευ όρων αγάπη προς αυτόν που μας συκοφαντεί. Αυτό είναι και το μεγαλείο της μωρίας του Σταυρού όπως αναφέρει ο απόστολος Παύλος(Α΄Κορ.1,18-24) διότι για τον κόσμο είναι πραγματικά μωρία το να καλείσαι να αγαπήσεις αυτόν που σε συκοφαντεί. Αποτελεί υπέρβαση της λογικής.

Η υπομονή στις συκοφαντίες αποτελεί μέτρο και κριτήριο της ταπεινώσεώς μας. Η ταπείνωσή μας κρίνεται από τη στάση μας απέναντι στη συκοφαντία. Στο Γεροντικό αναφέρεται πώς ταπεινόφρων δεν είναι αυτός πού αυτοεξευτελίζεται και ταπεινολογεί, αλλά εκείνος πού υπομένει με χαρά τις ατιμίες πού προέρχονται από τον πλησίον• και σε άλλο σημείο αναφέρεται πώς εκείνον πού τιμούν οι άνθρωποι περισσότερο απ' όσο αξίζει ζημιώνεται, εκείνος όμως, πού δεν τον τιμούν καθόλου οι άνθρωποι, θα δοξαστεί στους ουραμούς από τον Θεό.

Τελικά, το κεντρικό ζήτημα δεν είναι το να εξηγήσουμε για ποιο λόγο μας συκοφαντούν οι άνθρωποι αλλά το να φέρουμε άξια το σταυρό μας, να υπομένουμε άξια αυτή τη σκοτεινή οδύνη, μια οδύνη που στο τέλος μεταμορφώνεται σε χαρά

και οδηγεί στη σωτηρία όπως ο άγιος Παΐσιος τονίζει χαρακτηριστικά: «Δεν υπάρχει μεγαλύτερη χαρά από τη χαρά που νιώθεις, όταν δέχεσαι την αδικία. Μακάρι να με αδικούσαν όλοι οι άνθρωποι! Ειλικρινά σας λέω, τη γλυκύτερη πνευματική χαρά την ένιωσα μέσα στην αδικία». Υπομένοντας τη συκοφαντία μετέχουμε στα παθήματα του Χριστού. Δεν πρέπει να λησμονούμε ότι ο ίδιος ο Χριστός συκοφαντήθηκε κατά την επίγεια παρουσία Του. Συκοφαντούσαν και τον Κύριο μερικοί σύγχρονοί του Ιουδαίοι λέγοντας: «ιδού άνθρωπος φάγος και οίνοπότης, τελωνῶν φίλος και ἁμαρτωλῶν» (Ματθ. 11,19) και «δαιμόνιον ἔχει και μαίνεται» (Ιω. 10,20). «Ἄν σκεφτόμασταν ότι ο πιο αδικημένος είναι ο Χριστός, θα δεχόμασταν με χαρά την αδικία. Οικονομάει ο Θεός να μας αδικήσουν οι άνθρωποι ή να μας πουν καμιά κουβέντα, για να εξοφλήσουμε μερικές αμαρτίες μας ή για να αποταμιεύσουμε κάτι στην άλλη ζωή», μας συμβουλεύει ο άγιος Παΐσιος.

Η Αγία Γραφή τονίζει ότι η οποιαδήποτε δοκιμασία κατά τη διάρκεια της επίγεια ζωής γίνεται μέσω αναγωγής στον τελικό σκοπό του ανθρώπου, που είναι η Βασιλεία του Θεού. «Διὰ πολλῶν θλίψεων» εισέρχεται ο άνθρωπος στη Βασιλεία του Θεού(Πραξ. 14,22). Η ελπίδα της Βασιλείας του Θεού τον ενισχύει στις θλίψεις και δυσκολίες της ζωής και τον καθιστά διαρκώς δεκτικότερο στη χάρη του Θεού.

Ο πιστός φροντίζει αφενός να υπομείνει την αδικία της συκοφαντίας με σιωπή, ταπείνωση και προσευχή, χωρίς να καλλιεργεί πάθος και εκδικητικότητα για τον συκοφάντη, και αφετέρου φροντίζει με τη στάση του να βοηθήσει και τον άνθρωπο που τον αδικεί, να καταλάβει το σφάλμα του και να διορθωθεί. Η μεγάλη αγάπη προς το Χριστό υπερνικά τους πόνους και τις ταλαιπωρίες που του προξενούν οι άνθρωποι.

Πηγή: imverias.blogspot.gr